

Grensactiviteiten; onderdeel van toolbox GeZonTh

Onderdeel van de toolbox zijn de grensactiviteiten; instrumenten en werkvormen om boundary crossing te ondersteunen. De toolbox is uitdrukkelijk ontwikkeld voor een bredere groep dan studenten alleen, dus ook voor professionals en/of wijkbewoners in hun diverse rollen, waarbij we uitgaan van een gemixte samenstelling. De grensactiviteiten ondersteunen de ontwikkeling van de individuele en collectieve veranderkracht en –mogelijkheden.

Auteurs: Marjolein Thijssen, Aimee Hoeve, Jeanine Coopmans, Wietske Kuijer-Siebelink.

Nijmegen, September 2017

Inhoud

Grensactiviteiten;	1
onderdeel van toolbox GeZonTh.....	1
‘Stoelendans’	4
Wat is het?.....	4
Wanneer kun je het gebruiken?	4
Hoe werkt het? (zie je het voor je?)	4
Nabespreking.....	5
Wat brengt het op?	5
Hoe kun je variëren?	5
‘Stoelendans-de rollen omgedraaid’	6
Wat is het?.....	6
Wanneer kun je het gebruiken?	6
Hoe werkt het? (zie je het voor je?)	6
Nabespreking.....	6
Wat brengt het op?	6
Hoe kun je variëren?	7
Profiel maken van ‘de’ change agent.	8
Wat is het?.....	8
Wanneer kun je het gebruiken?	8
Hoe werkt het? (zie je het voor je?)	8
Nabespreking.....	8
Wat brengt het op?	8
Hoe kun je variëren?	8
‘Over de streep’	9
Wat is het?.....	9
Wanneer kun je het gebruiken?	9
Hoe werkt het? (zie je het voor je?)	9
Nabespreking.....	9
Wat brengt het op?	9
Hoe kun je variëren?	9

In beeld; Instragram	10
Wat is het?.....	10
Wanneer kun je het gebruiken?	10
Hoe werkt het? (zie je het voor je?)	10
Nabespreking.....	10
Wat brengt het op?	10
Hoe kun je variëren?	11
Enkele zeer relevante theoretische achtergronden.....	12

'Stoelendans' ¹

Wat is het?

Met deze werkvorm stimuleer je deelnemers om vanuit de positie van iemand anders te kijken en te luisteren.

Wanneer kun je het gebruiken?

Gebruik deze werkvorm als je mensen wilt laten ontdekken wat ze nog niet weten m.b.t. de rol en kwaliteiten van de andere discipline.

Hoe werkt het? (zie je het voor je?)

1) Men staat/zit rondom een cliënt. Geef de deelnemers de volgende instructie: straks gaan we luisteren en vragen stellen. 'als je straks iets hoort waarvan je denkt; 'daar kan/moet ik wat mee', stap je, zonder toelichting, richting de cliënt.'

De cliënt vertelt over zichzelf, bijvoorbeeld over diens gezondheid, -klachten ect. Daarna kunnen de deelnemers vragen stellen, zoals in een groepsgesprek. Tijdens het stellen van de vragen en luisteren naar antwoorden voeren deelnemers hun opdracht uit.

2) Wanneer de deelnemers dichterbij de cliënt staan, neem je een time out. Vraag de cliënt naar diens ervaring. Vraag vervolgens deelnemers naar hun positie en die van anderen, bijvoorbeeld: 'wat was voor jou de reden(en) om richting de cliënt te stappen?' 'Waarom was dat belangrijk voor je?' 'Welke 'beweging' zag je bij anderen?' 'Begreep je, vanuit hun positie, waarom zij in beweging kwamen? Wat zou je daarover willen weten?'

3) Laat deelnemers vervolgens 'op andermans stoel' gaan zitten en zo diens rol en positie innemen. Zorg ervoor dat het duidelijk is wie op wiens plaats staat. De activiteit start opnieuw, met een andere cliënt en dezelfde opdracht. Bespreek in de volgende time out hoe makkelijk of moeilijk het is om vanuit andermans positie vragen te stellen of in beweging te komen, bijvoorbeeld: 'hoe was het vanuit andermans positie te denken en in beweging te komen?' 'in hoeverre is dat herkenbaar voor je eigen praktijk?', 'hoe vond je het om iemand anders in jouw plaats te zien staan?'

---

¹ dit is een bewerking van de stoelencarrousel:
<http://www.werkvormen.info/werkvorm/stoelencarrousel>

Nabespreking

In de nabespreking bepaal je samen wat te doen met de ontstane vragen, inzichten, gevoelens en behoeften. Probeer concrete afspraken te maken: hoe pakken we dit op? Hoe en wanneer gaan we hiermee verder? Welke eerste concrete actie spreken we af? Met wie?

Wat brengt het op?

Van onbewust onbekwaam naar bewust onbekwaam ten aanzien van inzicht in hoe men zich tot de ander verhoudt c.q. onderscheidt. Mogelijke vervolgstappen kunnen zich richten op inzet om afstemming mogelijk te maken en/of uitwisselen van verschillende perspectieven van verschillende praktijken.

Hoe kun je variëren?

Laat een deelnemer in de huid van de cliënt kruipen, opdat degene ervaart hoe het voor een cliënt kan voelen. Het is tevens een goede manier om multiprofessioneel werken te visualiseren.

'Stoelendans-de rollen omgedraaid'²

Wat is het?

Een actieve werkvorm waarbij de gebruikelijke rollen worden omgedraaid. Vaak stellen professionals de vragen, nu zijn de rollen omgedraaid en stelt de cliënt vragen aan de professionals.

Wanneer kun je het gebruiken?

Gebruik deze werkvorm om deelnemers meer inzicht te geven in het cliëntenperspectief.

Hoe werkt het? (zie je het voor je?)

1) Men staat/ zit rondom een cliënt. Geef de cliënt, in bijzijn van de deelnemers de volgende instructie: 'straks gaat u vragen stellen en antwoorden krijgen. 'als u straks iets hoort waarvan u denkt: 'dat wil ik graag gebruiken

Deelnemers introduceren zich aan de cliënt, en vertellen iets over hun (professionele) achtergrond. Daarna stelt de cliënt vragen aan de deelnemers. Dat kunnen vragen zijn over hun beroep, maar ook anderszins. De cliënt bepaalt zèlf welke informatie belangrijk voor hem is, en vraagt daar vervolgens naar.

2) Wanneer de deelnemers dichterbij de cliënt heen staan, volgt een time out. Vraag de deelnemers naar hun ervaring om bevroegd te worden, bijvoorbeeld: 'wat vond je van de vragen die je van de cliënt kreeg? Hoe was het om vragen af te moeten wachten in plaats van ze te stellen?' Vraag vervolgens de cliënt over diens keuzes, bijvoorbeeld: 'Wat vond u van de antwoorden?' 'wat was voor u de reden(en) om de ander uit te nodigen om dichterbij te komen?' Waarom was dat belangrijk voor u?

Nabespreking

Als deze werkvorm aan de orde was, is er genoeg om na te bespreken, dus neem hier de tijd voor. Zorg voor tijd en veiligheid opdat iedereen zijn gevoel kan benoemen. Geef de cliënt een rol in het bieden van veiligheid, zonder te pampere.

In de nabespreking wordt samen bepaald wat te doen met de ontstane vragen, inzichten en gevoelens. Stimuleer het zoeken van contact en elkaar na de activiteit.

Wat brengt het op?

Bespreekbaar maken van visie, waarden en normen t.a.v. de manier waarop cliënten inspraak hebben, meebeslissen ect.

---

² dit is een bewerking van de stoelencarrousel:
<http://www.werkvormen.info/werkvorm/stoelencarrousel>

Hoe kun je variëren?

Er kan gevarieerd worden door de nadruk te leggen op de aan- of afwezigheid van vak jargon en de invloed daarvan op de communicatie.

Profiel maken van 'de' change agent.

Wat is het?

Een actieve werkvorm waarbij men nadenkt over kwaliteiten en competenties die bij een 'change agent' horen.

Wanneer kun je het gebruiken?

Gebruik deze werkvorm om de verwachtingen en kwaliteiten van de deelnemers om zelf een change agent te zijn, te bespreken.

Hoe werkt het? (zie je het voor je?)

Op een grote flap wordt in het midden een poppetje getekend. Je vraagt de deelnemers: 'dit is 'onze' change agent' Wie is hij en wat kan hij allemaal? wat zijn diens eigenschappen en kwaliteiten? Schrijf of teken deze erbij'. Tijdens de uitvoering vraag je deelnemers naar voorbeelden en/of verwachtingen waar de desbetreffende eigenschappen en kwaliteiten op gebaseerd zijn.

Nabespreking

Gebruik theoretische achtergronden over change agency en boundary crossing voor toelichting en verdieping op het profiel en de verwachtingen.

Stimuleer de reflectie op de eigen kwaliteiten en competenties. Sluit het profiel aan op de eigen, al aanwezige, kwaliteiten en eigenschappen? zijn er ontwikkelingsmogelijkheden en –wensen? Zitten de verwachtingen van de deelnemers op 1 lijn? Zijn er onderlinge verschillen of nuances?

Men bepaalt samen wat te doen met de ontstane vragen, inzichten en gevoelens en/of hoe men ermee aan de slag wil/kan binnen de ambities en activiteiten in de context.

Wat brengt het op?

Dit profiel leidt tot een gesprek over verwachtingen en ontwikkelingsmogelijkheden in hoeverre de deelnemers zichzelf als change agent (gaan) zien.

Hoe kun je variëren?

Ieder maakt eerste een eigen profiel en deze worden met elkaar vergeleken. Het bespreken van verschillen en overeenkomsten in de profielen kan goede input zijn om onderlinge verwachtingen dan wel samenwerking te bespreken.

Je kan het profiel terug laten komen in de volgende fasen van de proces, als (peer)evaluatie van de voortgang.

‘Over de streep’

Wat is het?

Een fysiek actieve werkvorm waarbij je de deelnemers stimuleert om hun mening en visie zichtbaar te maken.

Wanneer kun je het gebruiken?

Gebruik deze werkvorm om deelnemers te stimuleren om hun mening en visie over te brengen aan anderen of op te komen voor hun meningen en opvattingen.

Hoe werkt het? (zie je het voor je?)

Tafels en stoelen gaan aan de kant en de ruimte wordt met tape verdeeld in twee gelijke delen. Er zijn vooraf stellingen gemaakt die alleen met ‘ja’ of ‘nee’ te beantwoorden zijn. (NB: eenduidige stellingen maken vraagt tijd en overleg)

Een gespreksleider laat elke stelling m.b.v. een PowerPoint zien en licht deze kort toe. De deelnemers kiezen voor de ja of nee zijde. De gespreksleider nodigt enkele deelnemers uit om de motivatie van hun keuze toe te lichten. In de toelichting kunnen diverse motieven ter sprake komen, vanuit eigen ervaringen, opvattingen maar ook literatuur en onderzoek. Na uitwisseling volgt de volgende stelling.

Nabespreking

Hoe reageren de deelnemers op elkaars motivatie? Stimuleer als gespreksleider de uitwisseling en discussie. Zijn er mensen die hun mening bijstellen of herzien? Wat trekt hen wel of niet ‘over de streep’?

Hoe zijn meningen en opvattingen verdeeld over de disciplines of zijn de meningen per discipline herkenbaar?

In de nabespreking bepaal je samen wat te doen met de ontstane vragen, inzichten en gevoelens.

Wat brengt het op?

Deze activiteit geeft gelegenheid tot uitwisseling van visies, motieven, meningen en opvattingen.

Hoe kun je variëren?

Bij voldoende veiligheid in de groep kunnen, behalve inhoudelijke motieven, ook andere motieven voor keuzes besproken worden. Bijvoorbeeld: kiezen voor de meerderheid (of niet) of kiezen uit loyaliteit. Belangrijk is om aan te geven dat andere motieven behalve inhoudelijke, niet minder waardevol zijn. Vermijd ‘oordelen’.

In beeld; Instagram

Wat is het?

Een actieve werkvorm waarbij eigen inzichten en interpretaties t.a.v. een onderwerp worden weergegeven in een zelfgemaakte foto.

Wanneer kun je het gebruiken?

Gebruik deze werkvorm om theorieën over abstractere onderwerpen, zoals bijvoorbeeld 'geïntegreerde zorg' of 'persoonsgerichte zorg' te verhelderen c.q. concreter te maken.

Hoe werkt het? (zie je het voor je?)

Het is aan te bevelen om voorafgaand aan deze activiteit uitleg en toelichting te geven over het desbetreffende onderwerp. Na de uitleg krijgen de deelnemers de opdracht om minimaal 3 foto's over het onderwerp te maken in de directe omgeving van het SPARK centrum. De foto's kunnen zeer divers zijn, waarbij het de voorkeur heeft om vooral personen (professionals, wijkbewoners, patiënten) in hun doen en laten zichtbaar te maken.

Voorbeeld van deze van geïntegreerde zorg in Thermion: voorafgaand kregen de deelnemers een presentatie over geïntegreerde zorg aan de hand van het regenboogmodel (Valentijn et al, 2014). Met behulp van die uitleg maakten deelnemers foto's. De gemaakte foto's werden vervolgens in het regenboogmodel geplaatst. Er waren foto's van diverse loketten waar patiënten zich meldden (ipv 1 loket) professionals die aan het overleggen waren, en foto's van verschillende patiëntendossiers. Zo ontstond zowel een concreter beeld van geïntegreerde zorg en ontstond zich een gesprek over de huidige 'state of the art' van geïntegreerde zorg in Thermion.

Nabespreking

In de nabespreking bepaal je samen wat te doen met de ontstane vragen, inzichten en gevoelens.

Mogelijk geeft het een direct overzicht wat en hoe geïntegreerde zorg wel en niet zichtbaar is. Is het beeld herkenbaar? Zijn er zaken onderbelicht gebleven die er wel zijn?

Wat brengt het op?

Letterlijk en figuurlijk een beter beeld van het onderwerp in de desbetreffende context.

Hoe kun je variëren?

Er kan voor gekozen worden om deze activiteit over meerdere bijeenkomsten te verdelen, opdat deelnemers meer tijd hebben om over het onderwerp na te denken, te (leren) herkennen en om de theorie te herhalen en aan te vullen.

Deze activiteit kan ook de betrokkenheid van professionals in de context aanwakkeren omdat zij daar zelf zo direct zichtbaar in zijn-> het gevoel: 'hé, dit gaat ook over mij'. Hoe is men in de context bezig om zorg en welzijn te verbeteren?/ wat is al zichtbaar/bereikt (of niet?)

Enkele zeer relevante theoretische achtergronden.

Boshuizen, D., Engels, J., Versleijen, M., Vlek, H., Rebel, M., Driessen, S. (2014) *White paper persoonsgerichte zorg*. Vilans, Utrecht.

<http://www.kennispleinchronischezorg.nl/eerstelijnpersoonsgerichte-zorg-product-white-paper-integrale-aanpak.html>

Chreim S, Williams BE, Janz L, Dastmalchian A. (2010) *Change agency in a primary health care context: the case of distributed leadership*. Health Care Management Review; 35(2): 187-199

Hoeve, A. (2016) *Boundary crossing*. Bron:

<http://specials.han.nl/sites/werkplekieren/werkplekieren/cocreatie/theorie/Boundary-crossing.pdf>.

Valentijn PP, Schepman SM, Opheij W, Bruijnzeels MA. *Understanding integrated care: a comprehensive conceptual framework based on the integrative functions of primary care*. International Journal of Integrated Care. 2013;13(1). DOI:

<http://doi.org/10.5334/ijic.886>

Vossen, C. (2013) *Een 10 voor patientenparticipatie*. ZonMW, Utrecht

Bron:

https://www.zonmw.nl/uploads/tx_vipublicaties/Een_10_voor_patientenparticipatie.pdf